אלא אחליפי תודה נדבה [א]בין לפני כפרה בין לאחר כפרה טעונות לחם מרבה בתודות הוא אלא אולד תודה [ב]נדבה בין לפני כפרה בין לאחר כפרה אין טעונין לחם מותר דתודה היא אלא אולד תודה [ג]חובה לפני כפרה טעון לחם לאחר כפרה אין טעון לחם מאי קמ"ל (א) דקסבר ר' יוחנן [ד]אדם מתכפר בשבח הקדש הוי בה נמי אביי כי האי גוונא: איתמר נמי אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן חילופי (ב) תודה נדבה בין לפני כפרה בין לאחר כפרה (ג) טעונה לחם מרבה בתודות הוא ולד תודה נדבה בין לפני כפרה בין לאחר כפרה אין טעון לחם מותר דתודה הוא וולד (ד) תודה חובה לפני כפרה טעונין לחם לאחר כפרה אין (ה) טעונין לחם אמר שמואל כל שבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם (ו) מתיב רב עמרם מהו אומר [ה]התודה יקריב מנין למפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מנין שאיזו מהן שירצה יקריב ולחמה עמה ת"ל התודה יקריב יכול תהא שניה טעונה לחם ת"ל יקריבנו אחד ולא שנים ואילו גבי חטאת כי האי גונא רועה דתנן (ז) [ו]הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מתכפר באחת מהן ושניה תמות דברי רבי וחכמים אומרים [ז]אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו בעלים הא קודם שנתכפרו בעלים רועה שמואל כרבי סבירא ליה דאמר [ח]אבודה בשעת הפרשה מתה אלא רועה לרבי היכי משכחת לה כדרבי אושעיא [ט]דאמר רבי אושעיא [י]הפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באיזה מהן שירצה והשניה תרעה (ח) והא גבי תודה כי האי גוונא אין טעונה לחם אלא שמואל כרבי שמעון סבירא ליה דאמר חמש חטאות מתות והא רועה לרבי שמעון לית ליה כלל שמואל נמי חדא קאמר כל שבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם מאי קמ"ל לאפוקי מדרבי יוחנן דאמר (ט) אדם מתכפר בשבח הקדש קמשמע לן דלא (י) א"ר אבא [כ]זו תודה וזו לחמה [ל]אבד הלחם מביא לחם אחר אבדה תודה אינו מביא תודה אחרת מאי טעמא לחם (יא) לגלל תודה ואין תודה לגלל לחם [מ]ואמר רבא [נ]הפריש מעות לתודתו ונותרו

אלא אחליפי תודה נדבה. דקאמר הרי זו ואבדה ומפריש אחרת תחתיה כלומר דאסיפא דהא ברייתא קאי [יב] דקאמר מנין תמורה ואליפין דסתמא קתני [יג] וקמשמע (ו) לן בחליפי תודה נדבה ואמר רבי יוחנן עלה לא שנו כו' (ו): **בין לפני כפרה בין לאחר כפרה.** שנתכפר באחרות (ס) טעונות שתיהן לחם דמרבה בתודות הוא דהואיל ולא נתחייב להפריש אחרת והפרישה גלי אדעתיה שדעתו היה להרבות בתודות של נדבות והלכך [יד] מביא בלחמיהן: **אלא אוולד תודה נדבה.** כגון שהפריש וילדה בין (א) הקריבה לפני כפרה בין לאחר כפרה אין טעונה לחם דמותר דתודה היא שכבר נתכפר באחר והוי כמפריש מעות לתודתו ומיתותרו דלכל דבר הבא מאליו כגון ולד תשיב מותר: **אלא אוולד תודה חובה.** וכי קתני לעיל (שם:) ולא ילדה טעון לחם לאחר כפרה אבל לפני כפרה טעון והתם ליכא למיפרך בין לפני וכו' (פ) מרבה בתודות הוא דאין אדם [טו] מרבה בתודת חובה: **אדם מתכפר בשבח הקדש.** דהיינו הולד [של תודת חובה] וכיון דיכול להתכפר באיזו שירצה או בשם (י) או בולד הכי נמי טעונות לחם: **הוי בה אביי נמי כהאי גוונא.** להאי ותירץ [טז] אוולד תודת חובה: **לפני כפרה טעונות לחם.** דאדם מתכפר בשבח הקדש לאחר כפרה אין טעונין לחם דמותר דתודה היא וכוולד דתודה נדבה דהכי לפני כפרה נמי אין טעונין לחם משום דאין אדם מתכפר בתודת (ז) נדבה: **כל שבחטאת מתה.** מפרש לקמן: **ואילו גבי חטאת.** אם נמצאת לפני כפרה רועה שאין חטאת מתה אלא אותה שנמצאת לאחר שכיפרו הבעלים הא נמצאת קודם שכיפרו הבעלים רועה ואילו תודה בכה"ג דהפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה והרי שתיהן עומדות שניה אין טעונה לחם דכתיב (ויקרא ז) יקריבנו לאחד ולא שתים והיכי קאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: **שמואל כרבי סבירא ליה דאמר אבודה בשעת הפרשה.** דשניה מתה אפילו נמצאת קודם שנתכפרו בעלים להכי לשמואל אין טעונין לחם: **אלא רועה לרבי היכי משכחת לה.** דקאמר שמואל כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: **והא גבי תודה כה"ג.** שאם הפריש שתי תודות לאחריות שאם תאבד האחת תהא שניה תחתיה אין טעונה לחם דכתיב יקריבנו לאחד ולא לשנים והיכי קאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: **אלא שמואל.** לא סבר לא כרבי ולא כרבנן: **אלא כר"ש דאמר חמש חטאות מתות.** ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ושנתכפרו בעליה באחר ושעיברה שנתה דלית ליה השניה רועה ודכוותה גבי תודה אין טעונה לחם שאם הפריש ב' תודות לאחריות וכו' דהיינו שכפרו בעליה דמתה היא (ל) כחטאת להכי גבי תודה אין טעונים לחם: ופריך והיכי אמרת דשמואל כרבי שמעון סבירא ליה והא ר' שמעון לית ליה רועה כלל ושמואל אית ליה דאמר כל שבחטאת רועה: **מאי קמ"ל.** שמואל ליתא הלכה כרבי שמעון: **לאפוקי מדרבי יוחנן דאמר אדם מתכפר בשבח הקדש.** בולד: **קמ"ל.** שמואל דהלכה כר' שמעון דה' חטאות מתות ולד חטאת כו' ואין מתכפר בו ובתודה אין טעונה לחם: **זו תודה וזו לחמה.** אע"ג דלא אמר עלי אם אבד הלחם מביא לחם אחר דכיון דאמר זו נתחייב בלחמה וכל זמן שעיקר הזבח קיים חייב בלחמה: **מ"ט לחם [יז] לגלל תודה.** דכתיב והקריב על זבח התודה חלות (ויקרא ז): **ואין תודה לגלל לחם.** משום הכי אבדה תודה אין מביא תודה אחרת אף על גב דלחמה קיים [יח] אין מביא תודה אחרת: **הפריש מעות.**

מאי קמשמע לן דקסבר רבי יוחנן מתכפר אדם בשבח הקדש. משמע הכא דפשיטא לן דלית ליה לרבי יוחנן הך סברא וכן משמע נמי בפרק בתרא דכריתות (דף כ.) דבעי רבי אלעזר אדם מתכפר בשבח הקדש או לא אמר רבי יוחנן כמה שנים גדל זה בינינו ולא שמע הלכה זו ממנו מכלל דאמרה ר' יוחנן אין ועל הדא אמרה דתנן וולד תודה ותמורתה כו' ומייתי הך דשמעתין ותימה דבתמורה בפ' כילד מערימין (דף כה.) אמר רבי יוחנן הפריש חטאת מעוברת וילדה רצה בה מתכפר רצה בוולדה מתכפר מאי טעמא קסבר ר' יוחנן אם שיירה משוייר עובר לאו ירך אמו הוא והוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות רצה בה מתכפר רצה בחברתה ומותיב התם ר' אלעזר ומסיק כתנאי ופריך רבא ממאי דטעמא דר' יוחנן דאם שיירו משוייר דלמא היינו טעמא דרבי יוחנן דאדם מתכפר בשבח הקדש א"ל רב המנונא מכדי רבי אלעזר תלמידיה דר' יוחנן ויתיב קמיה דר' יוחנן ולא אהדר ליה האי שיטתא ואת אמרת טעמא דר' יוחנן משום דאדם מתכפר בשבח הקדש נראה לפרש דדווקא בחטאת צריך לומר טעמא משום דאם שיירו משוייר דאם איתא דאינו משוייר משום דעובר ירך אמו לא היה מתכפר בשבח הקדש משום דקיימא לן (מעילה דף י:) חמש חטאות מתות וולד חטאת כו' אבל השתא דעובר לאו ירך אמו הוא מתכפר בולד כבשתי חטאות לאחריות דמי והא דקיימא לן וולד חטאת מתה מיתוקמא בהפרישה ואח"כ נתעברה אבל בוולד תודה מתכפר אפי' הפרישה ואח"כ נתעברה דאדם מתכפר בשבח הקדש כדאיתא הכא ובכריתות (דף כ.) ומתיישבת בכך שמעתא דבסמוך אמר שמואל כל שבחטאת מתה בתודה אין טעון לחם ומסיק שמואל כר"ש סבירא ליה דאמר חמש חטאות מתות ורועה לר"ש לית ליה כלל ושמואל מאי קמשמע לן לאפוקי מדרבי יוחנן הא שפיר אית ליה לרבי יוחנן נמי האי כללא דאם אדם מתכפר בשבח הקדש בתודה הכי נמי מתכפר בשבח הקדש בחטאת ואינה מתה בחטאת ולכך טעונה לחם (פ) בתודה אלא ודאי בחטאת אין מתכפר בשבח הקדש דאי כשהפריש חטאת מעוברת ההוא לא מיקרי שבח הקדש לר' יוחנן כיון דלאו ירך אמו הוא דאם שיירו משוייר (צ) דהוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות ואי בהפרישה ואחר כך נתעברה הוה ליה ולד חטאת מתה ואין מתכפר בה וכיוצא בה בתודת חובה טעונה לחם דמתכפר בשבח הקדש ומיהו קצת קשה דלקמן (פ) גבי מפריש חטאת מעוברת מסיק דלמא אם שיירו משוייר (צ) וטעמא דר' יוחנן דקסבר אדם מתכפר בשבח הקדש: **רועה** לרבי היכי משכחת לה. דרבי אושעיא אליבא דרבי אמרה כדאיתא בתמורה בפרק וולד חטאת (דף כב.): **הפריש** שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן. לא בהפריש בזו אחר זו דאם כן אין מתכפר בשניה ומתכפר באחת מהן משמע באיזו שירצה ובמפריש בבת אחת נמי לא איירי דכל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו כדאיתא בפ' האיש מקדש (קדושין דף נ:) אלא כגון דאמר תיקדש אחת מהן מתוך השתים כי ההיא דליקדשו ארבעים מתוך שמונים דלעיל אבל צריך לדקדק דלא תיקשי אם אין ברירה דגבי תודה ששחטה על פ' חלות לא קשיא מברירה כדפרישית לעיל (דף עח: ד"ה ליקדשו):

כולהו

רש"י כת"י

אלא אחליפי תודה נדבה. כגון דאמר הרי זו תודה ולאו חייב באחריותה ואבדה והפריש אחרת: **מרבה בתודות הוא.** ולאו חליפין הוא דהא לא מחייב באחריותה דקיימא אלא תודה באפי נפשה היא וטעונה לחם אפי' נתכפר בראשונה: **מותר דתודה היא.** יתירות שגדל על התודה ולאו תודה עצמה: **אלא אולד תודה חובה.** קאמר לפני כפרה טעון לחם דקסבר אדם מתכפר בשבח שהשביח הקדש לאחר שהוקדש הלכך כיון דאילו אבדה תודה נפיק ידי נדבתו בולד[ה] תודה קרינן ביה וטעונה לחם אם הקריבה תחלה דהא אהני ליה דבהאי יצא ידי נדרו אבל ולד תודת נדבה דלא עלי' רמיא אם אבדה ליכא למימר אוולד במקום תודה הוא וגו מתכפר דהא אם האם קיימת מן הדין צריך להקריבה ואם אבדה בלא ולד נמי הוי מפטרי: **הוי בה אביי נמי כה"ג.** דרב עמרם ומשני לה נמי כדשנין: **מרבה בתודות הוא.** ולאו חליפין דקיימא הוא דהא איהו חייב באחריותה: **ולד תודה נדבה.** אפי' לפני כפרה מותר דתודה היא ולא אהני ליה מידי דליכא למימר בשבח הקדש מתכפר דהא לאו עלי' רמיא: **לפני כפרה טעונה לחם.** שהרי יצא בכן ידי חובתו שאם תאבד הראשונה עוד לא צריך לאתויי אחריתי: מילתא דשמואל מפרש לקמן: חמש חטאות מתות ושכפרו בעליה אחת מהן: **אין חטאת.** שכפרו בעליה מתה אלא א"כ נמצאת לאחר שכפרו בעליה באחרת הא אם נמצאת קודם לכן כי הא דשתיהן עומדות ומתכפר באחת מהן שניה רועה וגבי תודה קתני יכול תהא שניה טעונה לחם כו'. ומדרבנן קא מותיב לה: **שמואל כרבי ס"ל דאמר.** אם אבדה הראשונה בשעת הפרשת השניה מתה ואע"ג שלא היתה אבודה בשעת כפרה שנמצאת קודם הלכך משום הכי בתודה אין טעונה לחם השניה שהרי גבי חטאת מתה כה"ג: **אלא לרבי היכי משכחת לה.** דמתוקמא מילתא דשמואל דאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: **במפריש שתי חטאות לאחריות.** שאם תאבד האחת יתכפר בחברתה דהתם רבי מודה דיתכפר באחת מהם והשניה תרעה דאין חטאת שנתכפרו באחרת מתה אלא ע"י דיחוי שאבדה ונדחית אבל בהנך דלא נדחו מעולם לא דהכי הוי הלכה למשה מסיני דכל דין חטאות המתות הלכה למשה מסיני כמס' תמורה (טו.): **והא גבי תודה כה"ג.** אם הפריש שתי תודות לאחריות אין שניה טעונה לחם דהא ליכא למימר מרבה בתודות הוא דהא ודאי לשם תודה חובה אפרשינהו וכתיב התודה (פ) התודה טעונה לחם ולא חליפתה: **אלא שמואל.** דאמר כל שבחטאת מתה בתודה אינה טעונה לחם: **כר"ש ס"ל דאמר.** במס' תמורה (ט) ה' חטאות מתות וקא חשיב שכפרו בעליה (והן) [והיינו] בכל ענין ואפי' הפריש שתי חטאות לאחריות שניה תמות הלכך בתודה אינה טעונה לחם: **והא רועה לר"ש לית ליה כלל.** ומאי האי דקאמר שמואל כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: **שמואל נמי חדא קאמר.** במתה איירי ברועה לא איירי: **מאי קמ"ל.** שמואל כולהו תנינא לעיל דאין טעונות לחם והא ודאי ליכא למימר דכשעיברה שנתה אתא לאשמועינן דהא תודה כשרה אפי' בת עשר שנים: **לאפוקי מדר"י.** דאמר ולד (חטאת) [תודה] לפני כפרה טעון לחם דאדם מתכפר בשבח הקדש קמ"ל שמואל דלא דקאמר כל שבחטאת מתה בתודה אינה טעונה לחם [ו]ולד חטאת מתה: **אבד הלחם מביא לחם אחר.** על תודה זו: **אבדה תודה אין מביא תודה אחרת.** על לחם זה אלא אבדה התודה אבד הלחם: **מאי טעמא.** מביא לחם אחר:

מסורת הש"ס

א) [לקמן פא. תמורה כב: כריתות כ.], ב) תמורה כב: פסחים צז., ג) תמורה כד. כה. ע"ש פסחים צז: [יומא סה.], ד) פסחים יג: [ושם איתא יחד וכ"ה ברש"י לפנינו ע"ש ד"ה הוקק], ה) נ"ל אמר, ו) נ"ל יתחשב, ז) נ"ל מי הכיא בין לפני כו', נ"ק, ח) באחר, נ"ק, ט) נ"ל מיתור דתודה היא לאדם מתכפר בוולד תודת חובה, י) נ"ל או בה או בולד, נ"ק, כ) נ"ל בולד תודה, ל) נ"ל כחטאת, מ) ויקרא ז, נ) דף סו. ס) נ"ל בתודה, נ"ק, ע) נ"ל והוה ליה, נ"ק, פ) [דף פא.], צ) בס"א: אינו משוייר.

תורה אור השלם

ז. אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולה בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן: ויקרא ז יב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא אוולד וכו' בין לפני כו' נ"ב תיבת הקריבה נמחק:

מוסף רש"י

אין חטאת מתה. משום כיפרו בעליה, אלא האבודה בשעת כפרה ונמצאת אחר שנתכפרו הבעלים, הא נמצאת קודם כפרה כיון דאמרי רבנן לא מתה הויא לה מותר חטאת ורועה ידחיה לשופרות (פסחים צז.). הפריש שתי חטאות לאחריות. שאם תאבד האחת יביא חבירתה (שם צז:). והשניה תרעה. אפילו לרבי שכר לא הופרש לאיבוד (יומא סה.). אבדה תודה. אינו מביא תודה אחרת. על אותו לחם ופודין אותו ויוצא לחולין דלחם בגלל תודה, וכיון דהוקדש לו פסול לאחרת, אבל בדמים יקח תודה לו לחם תודה אחרת (פסחים יג.).

רבינו גרשום

ואי חילופי תודה נדבה דקאמר הרי זו ואבדה והפריש אחרת בין לפני כפרה שנתכפר באחת בין לאחר כפרה טעונות לחם שיהיו דמרבה בתודות הוא דיכול אדם להביא כמה תודות נדבות שירצה ולהכי: מותר דתודה והרי במפריש מעות לתודה ונותרו: קסבר ר' יוחנן אדם מתכפר בשבח הקדש דהיינו ולד הקדש וכיון דיכול להתכפר באיזה שירצה באם או בולד הכי נמי גבי תודה טעונה לחם: הוי בה אביי כי האי גוונא [illegible]: והא גבי תודה כי האי גוונא דאם הפריש שתי תודות לאחריות שאם תאבד אחת יהא שניה תחתיה אין טעון לחם דכתיב יקריבנו לאו ולא לב': והיכי קאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: אלא שמואל לא סבר לה כרבי ורבנן אלא כר' שמעון דקאמר חמש חטאות מתות ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ושכפרו בעליה ושעיברה שנתה. מפריש שתי חטאות לאחריות וכיפר באחת אידך [illegible] ושעיברה שנתה. דלית ליה רועה כלל [illegible] שמואל נמי חד קאמר כל שבחטאת מתה בתודה אינה טעונה לחם: ואי קמ"ל שמואל לאפוקי מר' יוחנן דאמר אדם מתכפר בשבח הקדש בוולד [illegible] קמ"ל שמואל [illegible] חטאת מתות ולד חטאת ואין מתכפר בו: הפריש מעות לתודתו. [illegible]

עין משפט נר מצוה

כו א ב ג מיי' פי"ב מהלכות פסולי המוקדשין הל' ה:
כז ד מיי' שם הלכה ג:
כח ה מיי' שם הלכה א:
כט ו מיי' שם הלכה ה:
ל ז מיי' פי"ב שם הלכה יא:
לא ח מיי' שם הלכה יב:

שיטה מקובצת

א) דקסבר ר"י אדם כו'. והכי אית ליה בפרק בתרא דכריתות דבעי ר"א אדם מתכפר כו' והיינו מילתא דשמעתין וקשה דבפ' כיצד מערימין אמר ר"י הפריש חטאת מעוברת וילדה כו' ופריך התם לפסקא מתקיף לה רבא כו' ומשני אמר לך רב המנונא כו' [illegible] ב) חילופי [תודה נדבה]: ג) כפרה טעונות: [illegible] ה) מתיב רב עמרם: [illegible] ו) התנן המפריש: [illegible] ח) והא: [illegible] ט) דאמר. תמורה (דף כה.) וכריתות פ' בתרא: י) אמר רבה: יא) לחם בגלל תודה ואין תודה בגלל לחם: יב) קאי דקתני מנין לרבות תמורה וקי"ל בחליפי תודה דהיא נדבה: יג) והלכך חייב בלחמיהן: יד) אדם מתכפר בתודה הובא הסו"ד: טו) ותירץ דאולד: טז) תיבות אין מביא תודה אחרת נמחק:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones